O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN:»

O’quv ishlari bo’yicha prorektor

_____

«___» _____ 2021-yil

PSIXOLOGIYA TARIXI

FANINING
ISHCHI O’QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 - Gumanitar
Ta’lim sohasi: 110000 - Pedagogika
Ta’lim yo’nalishi: 5210203 - Psixologiya (amaliy psixologiya)

O’qish davri 1- semestr
Fan kodi.....PsixMTM 10010
Fan hajmi.....8 kridit
Fanning umumiy soatlari…..……...240
Shu jumladan auditoriya soatlari…….90
Shu jumladan:
Ma’ruzular…..…..44
Amaliy mashg’ulotlar……46
Mustaqil ta’lim……150
Shu jumladan:
O’RTMI……30
TMI.....10
Nazorat shakli ON, YaN
O’qitish tili.....O’zbek,

GULISTON – 2021

Fanning ishchi o‘quv dasturi O‘zbekiston Respubliksi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2020 yil _____dagi _____-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Psixologiya tarixi” fan dasturi asosida tayyorlandi.

“Pedagogika va psixologiya” kafedrasi yig‘ilishida ko‘rib chiqilgan.

“____”_____2020y. Bayonnoma№_____

Kafedra mudiri:_____ D.Toshtemirov

“Pedagogika” fakultetining Ilmiy-uslubiy kengashi tomonidan foydalanish uchun tavsiya etilgan.

“____” _____ 2020 y. Bayonnoma № _____

Rais: _____ J.Komilov

Fan o’qituvchilari haqida ma’lumot:

Mirzoyev Jamshid Turdialiyevich – lektor, GulDU, “Pedagogika va psixologiya” kafedrasi o’qituvchisi.

Mirzoyev Jamshid Turdialiyevich – tyutor, GulDU, “Pedagogika va psixologiya” kafedrasi o’qituvchisi

Ofis: GulDU, Pedagogika fakulteti, “Pedagogika va psixologiya” kafedrasi
Manzil: Yangiyer sh., 2-mavze.
Telefon: +998972777014
Email: mirzjamshid003@gmail.com

Intizomiy talablar:

Talabaning intizomi universitetning “Talabalar uchun ichki tartib-qoidalar”ga to’liq javob berishi shart.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - psixologiya fanini vujudga kelishi va rivojlanishi, mustaqil fan sifatida tarkib topishining tarixiy ildizlari hamda O'zbekistonda va jahonda psixologiyani rivojlanish yo'lidagi yo'nalishlar va maktablarni faoliyatini o'rgatishdan iborat.

Fanning vazifaci - psixologiya tarixi bo'yicha bilimlarni dolzarblashtirish va mazkur predmet bo'yicha yangi bilim olishga bo'lgan motivatsiyani shakllantirish, mustaqil ta'limni shakllantirish; jaxon va Vatanimiz tarixida yuzaga kelgan ilg'or psixologik g'oyalarni tarixiy jarayon sifatida taqdim etish; o'tmish allomalari, buyuk psixologlar tarjimai holi bo'yicha keltirilgan ma'lumotlar aosida ilmiy mehnatning o'ziga xos xususiyatlarini ko'rsatib berish.

Ta'lim natijalari (Learning Outcomes)

№	Ta'lim natijalari	O'qitish usullari	Baholash usullari
1.	Psixologiya tarixini o'rganishning ahamiyati. Psixologiya tarixining predmeti, maksadi, vazifalari. Uning psixika hakida ilmiy bilimlar tizimida tutgan urni. Psixologiya tarixini davrlashtirish: birinchi davr psixologik bilimlarning falsafa va tabiatshunoslik fanlari tarkibida rivojlanishi (IV asr mill.avv.-X1X asr o'rtalariga qadar). Psixologiya tarixi qanday o'rganiladi? Psixologiya fanini metodlari. Qadimgi yozuvlarda psixologiya yoritilishi. Sharq manbalari. Mustaqil rivojlanishi. Turli davrlarda psixologiyani talqini. Antik davr psixologiyasida jon haqida materialistik ta'limotlarning asosiy holatlari. Antik materializm cho'qqisi, atomistik materializm. Demokrit va uning ustozi Livkipp dunyoqarashlari (mill.avv.U asr). Antik materializmda «jon» haqidagi ta'limotlar. Demokritning jon haqidagi tushunchasi. Epikurning jon haqidagi tasavvuri. Jonning 8 qismi haqidagi stoiklar tasavvurlari. Ong haqida ta'limotlar. Xalqlar psixologiyasi. Kollektiv organizm. G.Spenser. Neyropsixologiya haqida. A.Lebo. E.Dyurkgeym: kollektiv vakillar. Qadriyatlar kontseptsiyasi. Instinktlar kontseptsiyasi (Mak-Dugall). Psixotexnika. O'rta asrlarda Markaziy Osiyo mutafakkirlarining psixologik qarashlari. Abu Nasr Forobiyning (873-950 yy.) psixologik qarashlari. Abu Rayxon Beruniy (973-1048 yy.)ning psixologik qarashlari. Mutafakkirning «Mineralogiya», «Geodeziya», «Hindiston», «O'tgan avlodlar obidalari» nomli yirik asarlari ahamiyati. Buyuk qomusiy olim Abu Aliibn Sinoning (980-1037 yy.) «Donishnoma», «Risolai shik», Amir Temur va ijtimoiy-psixologik fikrlar. Alisher Navoiy asarlarida psixologiya masalalari. Mirzo Bedil tomonidan oldindan belgilangan «takdirga bayon berish» g'oyalarining tanqid qilinishi. Imom G'azzoliy asarlarida psixologiyaga oid qarashlarning ifodalanishi.. Z.M.Bobur "Boburnoma" asarida turkiy va boshqa	Ma'ruza, laboratoriya darslar. TMI (Research, FAQ, Test)	Test

	xalqlarga entopsixologik yondoshuvi. Marifatparvar G'.B.Shoumarov. V.M.Karimova. E.G'.G'oziev. B.R.Qodirov. O'zbek psixologiyasida maktablarni yaratilishi.		
2.	Jamoada ishlash, kasbga oid mustaqil va tanqidiy fikrlash, muloqat madaniyati va hulosa chiqarish ko'nikmalariga ega bo'ladi	Amaliy mashg'ulot, Activity	Darslardagi faolligi
3.	Fan topshiriqlarini vaqtida bajarish, jamlash va taqdim etish ko'nikmalariga ega bo'ladi	Q/A, Chart, Link, Review, SWOT, Google Apps, Interview	Portfoliyo
4.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'lumotlar to'plab , ushbu mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash va uni o'tkazish ko'nikmalariga ega bo'ladi.	Ma'ruza, amaliy, TMI	Taqdimot

2.Fan modullari

Fan soatlarining maruza mashg'ulot turlari bo'yicha taqsimoti

T/r	Fanning bo'limi va mavzusi, ma'ruzamazmuni	Soatlar				
		Jami	Ma'ruza	seminar	O'RTMI	TMI
	1-semestr					
1.	Psixologiya tarixi fanining predmet va vazifalari	13	2	2	5	4
2.	Psixologiya tarixining metodlari va manbalari	11	2	2	5	2
3.	Antik davr psixologiyasi	13	2	2	5	4
4.	Ong haqida ta'limotlar	11	2	2	5	2
5.	Ijtimoiy va madaniy-tarixiy psixologiya	11	2	2	5	2
6.	Xalqlar psixologiyasi	11	2	2	5	2
7.	Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (IX-XV asrlar)	11	2	2	5	2
8.	Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (XV-XIXasrlar)	11	2	2	5	2
9.	Ong haqidagi psixologik tasavvurlar	11	2	2	5	2
10.	Spinoza psixologiyasi (1632-1677).	11	2	2	5	2
11.	Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi	11	2	2	5	2
	1-oraliq nazorat (portfoliyo)					
12.	I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari va psixika haqidagi yangicha tasavvurlari	11	2	2	5	2
13.	Zoopsixologiya	10	2	2	4	2
14.	Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi	10	2	2	4	2

15.	Eksperimental psixologiyaning shakllanishi: Bixeviorizm	10	2	2	4	2
16.	Psixoanaliz maktabi	10	2	2	4	2
17.	Gumanitar psixologiya.	10	2	2	4	2
18.	Kognitiv psixologiya va yo'nalishlarining rivojlanishi	14	2	4	4	4
19.	Sobiq sovet psixologiyasi: rivojlanish bosqichlari, ilmiy maktablar va zamonaviy yondashuvlar.	10	2	2	4	2
20.	Ijtimoiy psixologiya	10	2	2	4	2
21.	Psixologiyani bugungi rivojlanish holati	10	2	2	4	2
22.	O'zbekistonda psixologiyani rivojlanishi va istiqbollari.	10	2	2	4	2
	2-oraliq nazorat (portfoliyo)					
	Yakuniy nazorat (test)					
	Jami	**240**	**44**	**46**	**100**	**50**

1-semester

1-maruza. Psixologiya tarixi fanining predmet va vazifalari

1-amaliy mashg'ulot. Psixologiya fani predmeti va vazifalari. Psixologiya tarixini o'rganishga yondashuvlar

2-maruza. Psixologiya tarixining metodlari va manbalari

2-amaliy mashg'ulot. Tarixiy tadqiqotlarning asosiy printsiplari. Psixologik bilimlar taraqqiyotining sharoitlari va qonuniyatlari.

3-maruza. **Antik davr psixologiyasi**

3-amaliy mashg'ulot. Antik davr psixologik g'oyalarining umumiy sharhi. Qadimgi grek faylasuflarining psixologik g'oyalari.

4-amaliy mashg'ulot. Gippokrat ta'limoti va uning psixologiya fani rivoji uchun ahamiyati. Qadimgi Sharq mamlakatlarida yuzaga kelgan ilk psixologik g'oyalar.

5-amaliy mashg'ulot. Aristotelning psixologik g'oyalari. Antik davr shifokorlarining psixologik qarashlari. Aristoteldan keyingi davrda ruxni tushunish.

4-maruza. Ong haqida ta'limotlar

5-maruza. Ijtimoiy va madaniy-tarixiy psixologiya

6-amaliy mashg'ulot. O'rta asrlar va Uyg'onish davrida psixologik qarashlarning o'ziga xos xususiyatlari. Arab tilida ijod qiluvchi olimlarning psixologik qarashlari.

6-maruza. Xalqlar psixologiyasi

7-amaliy mashg'ulot. O'rta asrlarda Evropada yuzaga kelgan psixologik qarashlar tavsifi.

8-amaliy mashg'ulot. Uyg'onish davri ma'naviy hayoti. O'rta asrlar va Uyg'onish davrida bolalarni o'qitish va rivojlantirishning psixologik jabhalari haqidagi qarashlar.

9-amaliy mashg'ulot. XVII asr psixologik g'oyalari mohiyati.

10-amaliy mashg'ulot. Rene Dekart g'oyalari mohiyati va unga tanqidiy nazar. Spinoza psixologik qarashlari xarakteristikasi. Djon Lokk: Tajribaning ikki turi.

11-amaliy mashg’ulot. Maorif davri psixologik g’oyalari.

12-amaliy mashg’ulot. David Gartli assotsianizm asoschisi. Djordj Berkli psixologik qarashlari.

7-maruza. Sharq mutafakkirlarining psixologik g’oyalari (IX-XV asrlar)

13-amaliy mashg’ulot. Abu Ali ibn Sino umr davrlari psixologiyasi asoschisi. Abu Ali ibn Sinoning tibibyot psixologiyasi rivojiga qo’shgan hissasi. Abu Nasr Farobiyning psixologik qarashlari. “Tib qonunlari” va psixologik g’oyalar.

8-maruza. Sharq mutafakkirlarining psixologik g’oyalari (XV-XIXasrlar)

14-amaliy mashg’ulot. Ar-Roziyning tibbiyot psixologiyasiga qo’shgan hissasi.

9-maruza. Ong haqidagi psixologik tasavvurlar

10-maruza. Spinoza psixologiyasi (1632-1677).

15-amaliy mashg’ulot. D.Yum g’oyalari. Frantsuz maorifchilarining psixologik qarashlari.

16-amaliy mashg’ulot. Tarixiy yondashuvning dastlabki kurtaklari. Ibn al-Xaysam psixologik qarashlariga tanqidiy nazar.

11-maruza. Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi

17-amaliy mashg’ulot. Psixologiyaning fan sifatida yuzaga kelishi. Empirik ong psixologiyasi shakllanishi.

1-ON (portfolio)

12-maruza. I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari va psixika haqidagi yangicha tasavvurlari

18-amaliy mashg’ulot. XVIII asrda Rossiyada psixologik bilimlarning rivojlanishi. XIX asrning birinchi yarmida klassik nemis falsafasida psixologik g’oyalar.

19-amaliy mashg’ulot. XIX asrning birinchi yarmida nemis empirik psixologiyasining shakllanishi. G.V.Gegel va L.Feyerbax g’oyalari va ularning psixologiyaning keyingi taraqqiyotida tutgan o’rni.

13-maruza. Zoopsixologiya

20-amaliy mashg’ulot. XIXasrda hayotni tabiiy ilmiy tushuntirish kontseptsiyalari.

14-maruza. Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi

21-amaliy mashg’ulot. Xujayralar nazariyasi. Refleks haqida ta’limot.

15-maruza. Eksperimental psixologiyaning shakllanishi: Bixeviorizm

22-.amaliy mashg’ulot. Psixofizika va psixometriyaning vujudga kelishi. Biologiya muvaffaqiyatlari va psixologiya.

16-maruza. Psixoanaliz maktabi

17-maruza. Gumanitar psixologiya.

18-maruza. Kognitiv psixologiya va yo’nalishlarining rivojlanishi

19-maruza. Sobiq sovet psixologiyasi: rivojlanish bosqichlari, ilmiy maktablar va zamonaviy yondashuvlar.

23-.amaliy mashg’ulot. XIX asrda Rossiyada psixologik g’oyalarning rivojlanishi. Rossiyada pedagogik qarashlar va pedagogik psixologiyaning vujudga kelishi.

20-maruza Ijtimoiy psixologiya

21-maruza. Psixologiyani bugungi rivojlanish holati
22-maruza. O'zbekistonda psixologiyani rivojlanishi va istiqbollari.

Taqvimiy-mavzuli reja

Maruza mashg'ulotlari

1-semester

T/r	Ma'ruza mavzulari	
1.	Psixologiya tarixi fanining predmet va vazifalari	**2**
2.	Psixologiya tarixining metodlari va manbalari	**2**
3.	Antik davr psixologiyasi	**2**
4.	Ong haqida ta'limotlar	**2**
5.	Ijtimoiy va madaniy-tarixiy psixologiya	**2**
6.	Xalqlar psixologiyasi	**2**
7.	Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (IX-XV asrlar)	**2**
8.	Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (XV-XIXasrlar)	**2**
9.	Ong haqidagi psixologik tasavvurlar	**2**
10.	Spinoza psixologiyasi (1632-1677).	**2**
11.	Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi	**2**
12.	I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari va psixika haqidagi yangicha tasavvurlari	**2**
13.	Zoopsixologiya	**2**
14.	Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi	**2**
15.	Eksperimental psixologiyaning shakllanishi: Bixeviorizm	**2**
16.	Psixoanaliz maktabi	**2**
17.	Gumanitar psixologiya.	**2**
18.	Kognitiv psixologiya va yo'nalishlarining rivojlanishi	**2**
19.	Sobiq sovet psixologiyasi: rivojlanish bosqichlari, ilmiy maktablar va zamonaviy yondashuvlar.	**2**
20.	Ijtimoiy psixologiya	**2**
21.	Psixologiyani bugungi rivojlanish holati	**2**
22.	O'zbekistonda psixologiyani rivojlanishi va istiqbollari	**2**
	Jami	**44**

Amaliy mashg'ulot

T/r	Fanning bo'limi va mavzusi, ma'ruzamazmuni	Soat
	1-semestr	
1.	Psixologiya fani predmeti va vazifalari. Psixologiya tarixini o'rganishga yondashuvlar.	**2**
2.	Tarixiy tadqiqotlarning asosiy printsiplari. Psixologik bilimlar taraqqiyotining sharoitlari va qonuniyatlari.	**2**
3.	Antik davr psixologik g'oyalarining umumiy sharhi. Qadimgi grek faylasuflarining psixologik g'oyalari.	**2**
4.	Gippokrat ta'limoti va uning psixologiya fani rivoji uchun ahamiyati. Qadimgi Sharq mamlakatlarida yuzaga kelgan ilk psixologik g'oyalar.	**2**
5.	Aristotelning psixologik g'oyalari. Antik davr shifokorlarining psixologik qarashlari. Aristoteldan keyingi davrda ruxni tushunish.	**2**
6.	O'rta asrlar va Uyg'onish davrida psixologik qarashlarning o'ziga xos xususiyatlari.	**2**

	Arab tilida ijod qiluvchi olimlarning psixologik qarashlari.	
7.	O'rta asrlarda Evropada yuzaga kelgan psixologik qarashlar tavsifi.	**2**
8.	Uyg'onish davri ma'naviy hayoti. O'rta asrlar va Uyg'onish davrida bolalarni o'qitish va rivojlantirishning psixologik jabhalari haqidagi qarashlar.	**2**
9.	XVII asr psixologik g'oyalari mohiyati.	**2**
10.	Rene Dekart g'oyalari mohiyati va unga tanqidiy nazar. Spinoza psixologik qarashlari xarakteristikasi. Djon Lokk: Tajribaning ikki turi.	**2**
11.	Maorif davri psixologik g'oyalari.	**2**
12.	David Gartli assotsianizm asoschisi. Djordj Berkli psixologik qarashlari.	**2**
13.	Abu Ali ibn Sino umr davrlari psixologiyasi asoschisi. Abu Ali ibn Sinoning tibibyot psixologiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Abu Nasr Farobiyning psixologik qarashlari. "Tib qonunlari" va psixologik g'oyalar.	**2**
14.	Ar-Roziyning tibbiyot psixologiyasiga qo'shgan hissasi.	**2**
15.	D.Yum g'oyalari. Frantsuz maorifchilarining psixologik qarashlari.	**2**
16.	Tarixiy yondashuvning dastlabki kurtaklari. Ibn al-Xaysam psixologik qarashlariga tanqidiy nazar.	**2**
17.	Psixologiyaning fan sifatida yuzaga kelishi. Empirik ong psixologiyasi shakllanishi.	**2**
18.	XVIII asrda Rossiyada psixologik bilimlarning rivojlanishi. XIX asrning birinchi yarmida klassik nemis falsafasida psixologik g'oyalar.	**2**
19.	XIX asrning birinchi yarmida nemis empirik psixologiyasining shakllanishi. G.V.Gegel va L.Feyerbax g'oyalari va ularning psixologiyaning keyingi taraqqiyotida tutgan o'rni.	**2**
20.	XIXasrda hayotni tabiiy ilmiy tushuntirish kontseptsiyalari.	**2**
21.	Xujayralar nazariyasi. Refleks haqida ta'limot.	**2**
22.	Psixofizika va psixometriyaning vujudga kelishi. Biologiya muvaffaqiyatlari va psixologiya.	**2**
23.	XIX asrda Rossiyada psixologik g'oyalarning rivojlanishi. Rossiyada pedagogik qarashlar va pedagogik psixologiyaning vujudga kelishi.	**2**
	Jami	**46**

Talaba amaliy mashg'ulot ishlari bo'yicha hisobotlarini masofaviy ta'lim platformasiga kiritadi.

Nazorat darslari

Nazorat darslari talabalarning fan bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

T.r.	Nazorat turi	soat
1.	Kirish nazorati (fan mashg'ulotlarini boshlashdan oldin ma'ruza mashg'ulotida anketa-so'rovnomasi tarzida o'tkaziladi, talabalarning dastlabki bilimlari aniqlanadi, talabalardan darsni tashkil etish bo'yicha taklif, tavsiyalar olinadi va shular asosida darslarning tashkil qilinishiga o'zgartirishlar kiritiladi)	-
2.	1-ON (talabalarning 1-10 modullar bo'yicha amalga oshirgan ishlari portfolio shaklida yig'iladi va baholanadi)	-
3.	2-ON (talabalarning 11-20 modullar bo'yicha amalga oshirgan ishlari portfolio shaklida yig'iladi va baholanadi)	-
4.	Yakuniy nazorat, chiqish nazorati (test)	2
	Jami	**2**

Grafik organayzerlar

Grafik organayzerlar ma’ruza, amaliy va mustaqil ta’lim mashg’ulotlarida talabalar o’quv materiallarini samarali o’zlashtirishlari uchun joriy etiladi. Quyida ularning ba’zilari keltirilgan.

1) BBB jadvali. Barcha ma’ruza darslarida qo’llaniladi. BBB usuli (“bilaman”, “bilishni xohlayman”, “bilib oldim”) orqali talaba o’zini kuzatishi, o’qituvchi esa darsga baho berishi mumkin. Talaba dars boshida mavzu bo’yicha nimani bilishini (B1) va yana nimalarni bilishni xohlashini (B2) daftariga yozib qo’yadi. Dars so’ngida nimalarni bilib olganligini (B3) qayd qilib qo’yadi.

2) Insert usuli. Bu usul matnni o’zlashtirishda qo’llaniladi. Talaba sahifa hoshiyasiga o’z belgilarini qo’yib ularga munosabat bildiradi. Masalan: “v” – zarur; “–“ - xato; “Q” - yangi; “!” – e’tibor qiling; “x” - ortiqcha; “*” - ko’chirish kerak; “?” – tushunarsiz va h.k.

3) Klaster sxemasi

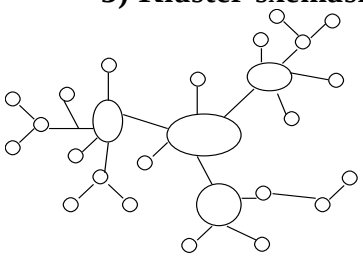

Bu usul fikrni erkin bayon qilish uchun qo’llaniladi. Masalan, talaba o’tilgan mavzu bo’yicha klaster tuzishi mumkin.

O’rtaga kalit so’z, tarmoqlarga unga bog’liq boshqa atamalar yoziladi. Ular ham o’z navbatida tarmoqlarga ajralishi mumkin.

4) Venn diagrammasi

O’rganilayotgan ob’ektlarni taqqoslash, o’xshash va farqli jihatlarini topish, tahlil qilish uchun qo’llaniladi. Diagrammadagi doirachalar alohida ob’ektni, kesishmalar esa ularning o’xshash va bog’liq jihatlarini bildiradi.

Talabadan ob’ektlarning alohida (1-3), o’zaro bog’liq (4-6) va umumiy (7) jihatlarini yozma ifodalab berish talab etiladi.

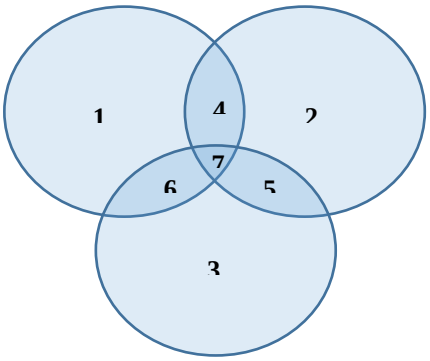

5) SWOT–tahlil. Bu organayzer talabalarda tizimli fikrlash, taqqoslash, baholash, tahlil qilish, fikrni davom ettirish ko’nikmalarini rivojlantiradi. SWOT atamasi inglizcha so’zlarning qisqartmasi hisoblanadi: Strengths – ob’ektning kuchli jihatlari; Weakness – kuchsiz jihatlari; Opportunities – tashqi imkoniyatlari; Threats – tashqi xavf-xatarlari. Talaba yangi qatordan S, W, O, T harflarini yozib yoniga ob’ektning mos sifatlarini yozib chiqadi.

6) “Baliq skeleti” sxemasi. Bu organayzer tizimli, ijodiy, tahliliy fikrlash ko’nikmalarini rivojlantiradi. Balik skeletining bosh qismiga – mavzu, yuqori qismiga – muammolar, pastki qismiga – tasdiqlovchi dalillar yoziladi.

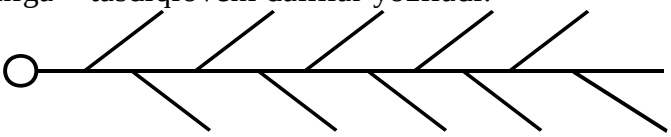

7) Aqliy hujum usuli. Bu usul dars mavzusiga oid savolga javob topish maqsadida g’oyalarni jamlash va saralash uchun qo’llaniladi. Har bir talaba o’zining shaxsiy g’oyalarini ilgari suradi. Bosqichlari – muammoli vaziyat paydo qilish; echimni topish uchun g’oya, fikr berish; echimlar taqdimotini eshitish; echimlarni solishtirish va tanlash; xulosa qilish.

8) Esse. Bu mavzu bo’yicha cheklangan hajmda yoziladigan insho hisoblanadi. Esseda talaba o’quv materiali bo’yicha o’zining shaxsiy fikrini erkin ifoda etadi.

Interfaol o'qitish usullari (Activity)

Amaliy mashg'ulotlarda interfaol o'qitish usullari qo'llaniladi. Bu usullar talabalarda jamoada ishlash, kasbga oid mustaqil va tanqidiy fikrlash, muloqot madaniyati va xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi. Quyida fan xususiyatlariga xos ba'zi usullar bayon etilgan.

1) «Tushunchalar tahlili» usuli. Talabalar tushunchalarni dastlab yakka tarzda va keyin jamoada muhokama qilishadi. O'qituvchi jamoaning fikrini yo'naltirib turadi va oxirida ekranga atamalarning izohini chiqaradi. Talabalar o'z fikrlarini taqqoslashadi, baholashadi va bilimlarini mustahkamlashadi.

2) «Zinama-zina» usuli. Talabalar mavzu bo'yicha yakka tarzda fikrini grafik ifoda etishadi, keyin guruhda muhokama etishadi. Guruhlar taqdimoti o'tkaziladi va grafik materiallar doskaga mantiqiy pog'onalar tarzida ilib boriladi.

3) "Charxpalak" usuli. Kichik guruhlar o'z tarqatma materiallaridagi vazifani bajarib, charxpalak aylanishi bo'ylab bir-biriga uzatishadi, har bir guruh boshqalarning ishiga tuzatish kiritadi va oxirida o'zlariga qaytib keladi. Guruhlar o'z ishini tuzatishlar bilan takomillashtirgan holda taqdimot qilishadi.

4) «Bumerang» usuli. Talaba bajargan ishini avval o'z kichik guruhida, keyin boshqa kichik guruhda muhokama qiladi, so'ng yana o'z guruhiga qaytib kelib umumlashtiradi. Oxirida guruhlar taqdimoti o'tkaziladi.

5) «Rezyume» usuli. Kichik guruhlarda muammolar o'rganilib, tahlil qilinadi va xulosa yozma ifoda etiladi. Taqdimotda xulosa ko'rsatilmaydi, boshqa talabalarning taqdimotga nisbatan fikrlari hisobga olinib yangi xulosa shakllantiriladi va avvalgi yozma xulosa bilan taqqoslanadi.

6) «Muammo» usuli. Dastlab muammoli videolavha ko'rsatiladi. Kichik guruhlar namoyish vaqtida muammolarni qayd qilib borishadi. Keyin ularning echimlarni o'zaro almashishadi va tuzatish kiritishadi. Oxirida muammo bo'yicha jamoaning xulosasi shakllantiriladi.

7) «Labirint» usuli. O'qituvchi murakkab vaziyatni bayon qiladi va jamoa bo'lib undan chiqish yo'li topiladi. Keyin kichik guruhlarda boshqa muammoli vaziyatlar o'rganiladi va taqdimot o'tkaziladi.

8) FSMU usuli. Talabadan o'z fikrini quyidagi tartibda ifodalash talab qilinadi: F - fikrini bayon qilish; S – fikriga sabab ko'rsatish; M – sababni asoslovchi misol keltirish; U - fikrini umumlashtirish.

9) «Muloqot» usuli. Kichik guruhlarda alohida mavzular o'rganiladi va turli materiallar (video, foto, sxema, ilmiy dalillar) tayyorlanadi. Keyin kichik guruhlar o'rtasida muloqot bo'lib o'tadi. O'qituvchi kichik guruhlarning fikrlarini maqsadli yo'naltirib boradi va oxirida o'z munosabatini bildiradi.

Mustaqil ta'lim shakllari

Talabalarning mustaqil ta'limi har bir modul bo'yicha o'qituvchi rahbarligida (O'RTMI) va mustaqil tarzda (TMI) quyidagi shakllar orqali amalga oshiriladi.

O'qituvchi rahbarligidagi talabaning mustaqil ishi (O'RTMI)

Ushbu fanda me'yorlashtirilmaydigan O'RTMI shakllari rejalashtirilgan bo'lib, ular har bir amaliy mashg'ulot bo'yicha yakuniy hisobot shaklida qabul qilinadi. O'RTMI amaliy mashg'ulotda yoki undan keyin amalga oshirilishi mumkin. Har bir amaliy mashg'ulotdan so'ng masofaviy ta'lim platformasida O'RTMI uchun o'qituvchining maslahat darslari tashkil etiladi.

Ushbu fanda masofaviy ta'lim platformasida quyidagi O'RTMI shakllarini qo'llash nazarda tutilgan:

1) Q/A (savollarga cheklangan hajmda javob yozish).
2) Chart (jadval, diagramma va sxemalarni cheklangan hajmda tahlil qilish).

3) Link (Internet-havolaga annotatsiya yozish).
4) Review (berilgan manbaga sharh yozish).
5) SWOT (muammoni SWOT-tahlil qilish).
6) Google Apps (Google ilovalarda guruh bo'lib hujjat, jadval, prezentatsiya va testlar tayyorlash).
7) Interview (boshqalarning muammoga nisbatan fikrini o'rganish).
8) LabReport (Laboratoriya ishlari bo'yicha hisobo t tayyorlash)

O'qituvchi rahbarligidagi talabaning mustaqil ishlari hajmi

T.r.	Shakli	O'RTMI ga oid amaliy mashg'ulot mavzulari	soat
		1-semestr	
1.	Chart	S.L.Rubinshteyn maktabi umumiy xarakteristikasi.	5
2.	Q/A	Gumanistik psixologiya.	5
3.	Interview	Freydizmning psixologiyaga qo'shgan hissasi.	5
4.	Google Apps	Klinik psixologiyaning fan sifatida shakllanishi.	5
5.	Chart	Strukturalizm –Vyurtsburg maktabi.	5
6.	Q/A	Chet el psixologiyasining zamonaviy holati.	5
7.	Interview	Yo'nalishlar evolyutsiyasi, ular o'rtasidagi chegaralar uyg'unligi.	5
8.	SWOT	O'zbekistonda psixologiyaning rivojlanishi.	5
9.	LabRepor	Shaxs nazariyalari.	5
10.	Q/A	Frankl va logotoerapiya.	5
11.	Google Apps	O'tish davri psixologiyasi.	5
12.	Q/A	Ilmiy psixologiyaning amaliyot bilan yaqinlashuvi.	5
13.	Q/A	Psixologik konsultatsiya tarixi va manbalari.	5
14.	Interview	B.G.Ananevning psixologiyaga qo'shgan hissasi.	5
15.	Q/A	P.Ya.Galperin psixologik qarashlari.	5
16.	Chart	D.B.Elkonin va bolalar psixologiyasi.	5
17.	Q/A	B.M.Teplov psixologik tadqiqotlari.	5
18.	Google Apps	Psixologiya fani sohasida kuchlar konsolidatsiyasi.	5
19.	Q/A	Psixologiyaning ikkinchi jahon urushidan keyin rivojlanishi.	5
20.	Q/A	Ilmiy maktablar evolyutsiyasi va ularning zamonaviy psixologiyaning rivojlanishida tutgan o'rni.	5
		Jami:	**100**

Talabaning mustaqil ishlari (TMI)

Ushbu mustaqil ish shakllariga o'qituvchi tomonidan hech qanday ko'rsatma berilmaydi va baholanmaydi, balki talabaning o'zi qiziqishlaridan kelib chiqib ularni amalga oshiradi. Fanni o'qitishda quyidagi TMI shakllari qo'llaniladi.

Talabaning mustaqil ish mashg'ulotlari hajmi

T.r.	TMI shakllari	soat
1.	**Research**. Talabalar Internetdan va boshqa manbalardan mustaqil ravishda ma'lumot izlashadi va tarqatma materiallarni o'rganishadi. Har bir ma'ruza bo'yicha kamida 2 soat shug'ullanish maqsadga muvofiq.	20
2.	**Forum**. Talabalar fan mashg'ulotlari bo'yicha topshiriqlarni bajarish mobaynida masofaviy ta'lim platformasida o'zaro muloqot qilishadi. Bu jarayon uchun vaqt sarfi masofaviy ta'lim platformasida qayd qilib boriladi.	16
3.	**FAQ** (ko'p beriladigan savollar forumi). Talaba o'z muammosi bo'yicha maslahat olish uchun masofaviy ta'lim platformasida maslahat tizimiga (glossariyga) yoki o'qituvchiga murojaat qiladi. Bu jarayon uchun vaqt sarfi masofaviy ta'lim platformasida qayd qilib boriladi.	10
4.	**Test**. Talaba har bir modul yakunida o'z bilimlarini mustahkamlash uchun masofaviy ta'lim platformasidagi o'rgatuvchi testlarni ishlaydi. Bu jarayon uchun vaqt sarfi masofaviy ta'lim platformasida qayd qilib boriladi.	4
	Jami	**50**

Talabalar bilimini baholash

Kirish nazorati. Bu nazorat turi modulga kirish maqsadida anketa-so'rovnomasi shaklida o'tkaziladi. Bunda talabalarga fanning kelajakdagi talabalar bilan faoliyatida tutgan o'rni, ahamiyati, fan mazmuni, fanni o'qitish usullariga oid so'rovlar o'tkaziladi, talabalarning fanni o'rganish uchun zarur bo'lgan dastlabki bilimlari aniqlanadi, taklif va tavsiyalar olinadi. Ushbu so'rovlar natijasi chuqur o'rganilib fanni o'qitishni tashkil qilish jarayonida zarur o'zgartirishlar kiritiladi.

Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida 2 marta o'quv mashg'ulotlari davomida o'tkaziladi va 1-3 va 4-5 modullar bo'yicha talabalarning bajargan ishlari portfolio shaklida jamlanib tahlil qilib baholanadi.

Jami 15 ta laboratoriya mashg'ulotining (LabReport) har bo'yicha o'zlashtirish natijalari 5 ballik tizimda baholanadi va jami 95 ball to'planadi, talabaning darslardagi faolligi va ishtirokiga umumiy 5 ball qo'yiladi. Umumiy hisobda oraliq nazorat topshiriqlari 100 ballik tizimda baholanadi.

Talabaning oraliq nazorat bo'yicha o'zlashtirgan ballari quyidagi jadval asosida kredit ballariga va harfli tizimga o'giriladi.

Harfli tizimdagi baho	Ballarning raqamli ekvivalenti	Foiz ko'rsatkichi	An'anaviy usuldagi baho
A	4,0	95-100	A'lo
A–	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Yaxshi
B	3,0	80-84	
B–	2,67	75-79	
S+	2,33	70-74	
S	2,0	65-69	Qoniqarli
S–	1,67	60-64	
D+	1.33	55-59	Qoniqarsiz
D	1,0	50-54	
F	0	0-49	

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-sonli buyrug'iga ilova qilingan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish baholash tizimi to'g'risidagi nizom"ga muvofiq oraliq nazoratda fan bo'yicha A-S darajasiga erishgan talabalar yakuniy nazoratga qo'yiladi.

Yakuniy nazorat (chiqish nazorati).

Yakuniy nazorat taqdimot (yoki hamkorlikdagi taqdimot) shaklida o'tkaziladi. Talabaning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi ham xuddi oraliq nazoratdagi kabi 100 ballik tizimda baholanadi va yuqoridagi jadval asosida uning baholash ko'rsatkichi aniqlanadi. Yakuniy nazorat bahosi fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini belgilaydi.

V. Tavsiya etilgan adabiyotlar ro‘yxati.

Asosiy adabiyotlar

1.Karimova V. M. «Psixologiya» T.Sharq 2002y.
2.G’oziev E. G’. «Umumiy psixologiya» 1-2 tom. Toshkent-2002y.
3.Ivanov P.I., Zufarova M. «Umumiy psixologiya» T.: O’zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2008 yil
4.Xaydarov F.I., Xalilova N.I. «Umumiy psixologiya» T.: Fan va texnologiyalar 2010 yil
5. Klimov E.A. «Obhaya psixologiya». Rech, Moskva-2001
6. Shtern A.S. «Vvedenie v psixologiyu» M.: Akademiya Spb 2002.
7. David G. Myers “Psychology”. NY, 2010. WORTH PUBLISHERS 118p.

VI.2.Qo’shimcha adabiyotlar

8.Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy taxlil qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatini kundalik qoidasi bo’lishi kerak O’zbekiston Respublikasi Vazirlar maxkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag’ishlangan majlisidagi O’zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi G’G’Xalq so’zi gazetasi 2017 yil 16 yanvar №11.
9.Mirziyov Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O’zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. “O’zbekiston” 2016.
10.Mirziyov Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga qo’ramiz. “O’zbekiston” 2017
11.O’zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoev 2017—2021 yillarda O’zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo’nalishi bo’yicha harakat strategiyasi. 7 yanvar 2017 yil.
12.Davletshin M.G. «Umumiy psixologiya» T.: TDPU 2002
13. Klimov E.A «Psixologiya» Spb.: Rech 2000.
14. Shakirova G.M. “Obhaya psixologiya” T.: TGPU 2000.
15. Psychology as the Behaviorist Views it John B. Watson (1913) First published in Psychological Review, 20, 158-177
16. Michael W. Eysenck, Mark T. Keane Cognitive psychology. Psychology press USA, 2005 130 bet
17.J. A. Groegerd, Memory and Remembering (1997)
18. Rivojlanish psixologiyasi. Pedagogik psixologiya [Matn] : darslik G’ Z.T. Nishanova va boshq. — Toshkent: « 0 ‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. — 600 b.
19. A.K.Shamshetova, R.N.Melibayeva, X.E.Usmanova, I.O.Xaydarov. Umumiy psixologiya. 0‘quv qo‘llanma. - T.: «Barkamol fayz media», 2018. - 272 b.
20. M. Xolnazarova “Umumiy psixalogiya” fanidan o’quv – uslubiy majmua. “Pedagogika va psixologiya” kafedrasining (28-2019-1-bayonnoma) yig’ilishida tasdiqlangan va nashirga tavsiya qilingan.

5.2. TAVSIYA QILINADIGAN QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR VA AXBOROT MANBALARI

Muallif, nomi, turi, yili, hajmi, saqlanish joyi, elektron adresi	
www. ziyonet.uz www.tdpu.uz www.pedagog.uz www.psychology.uz www.nutq.intal.uz www.psychology.net.ru www.ziyonet.uz/ru/library/view/alllibs/fs/cdate/ds/asc12660 old.ziyonet.uz/ru/library/libid/70000/tn/typeid/tv/67/offset/60	

1

1